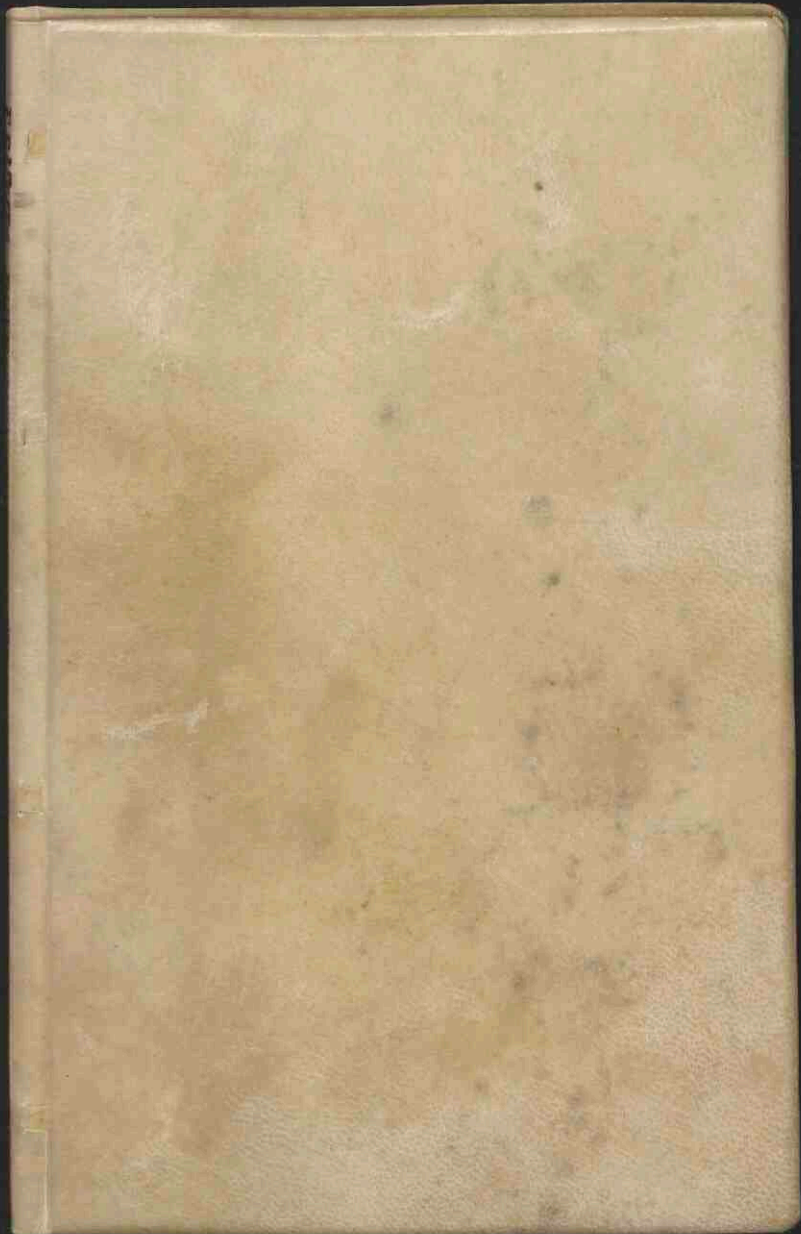
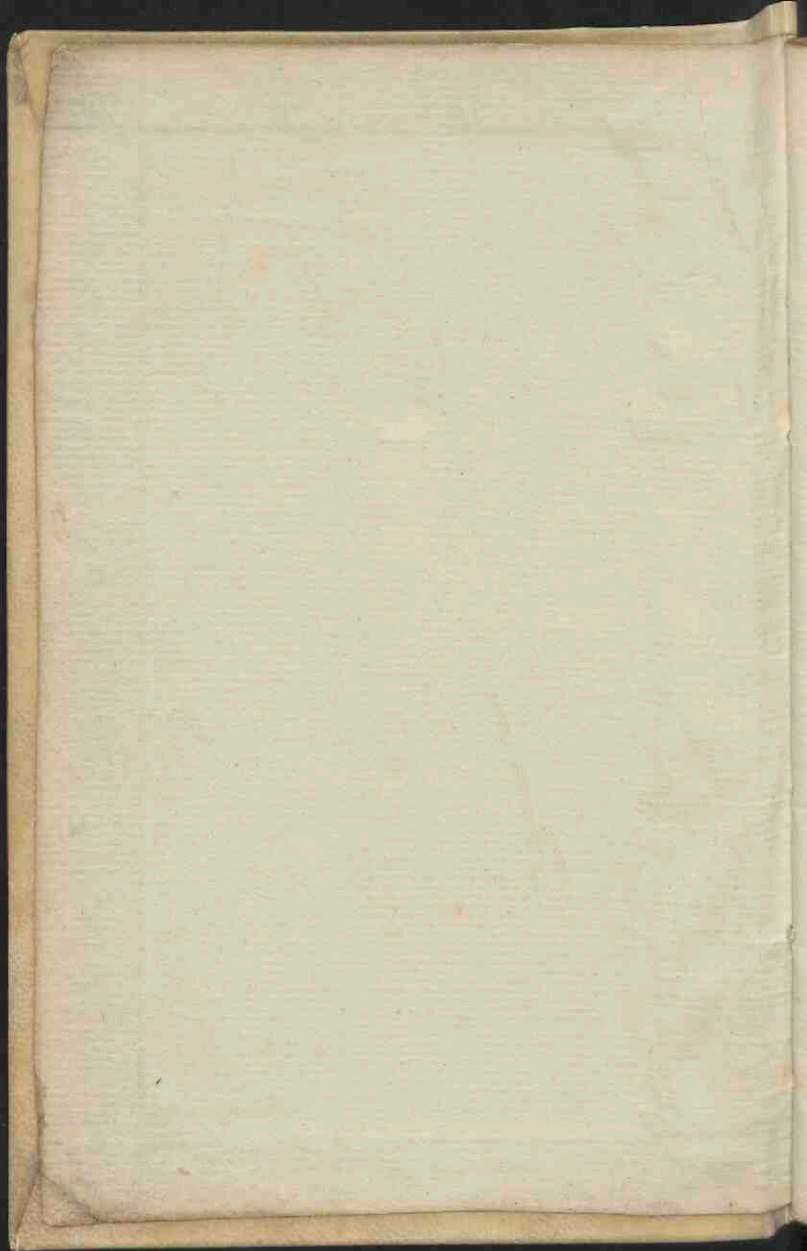

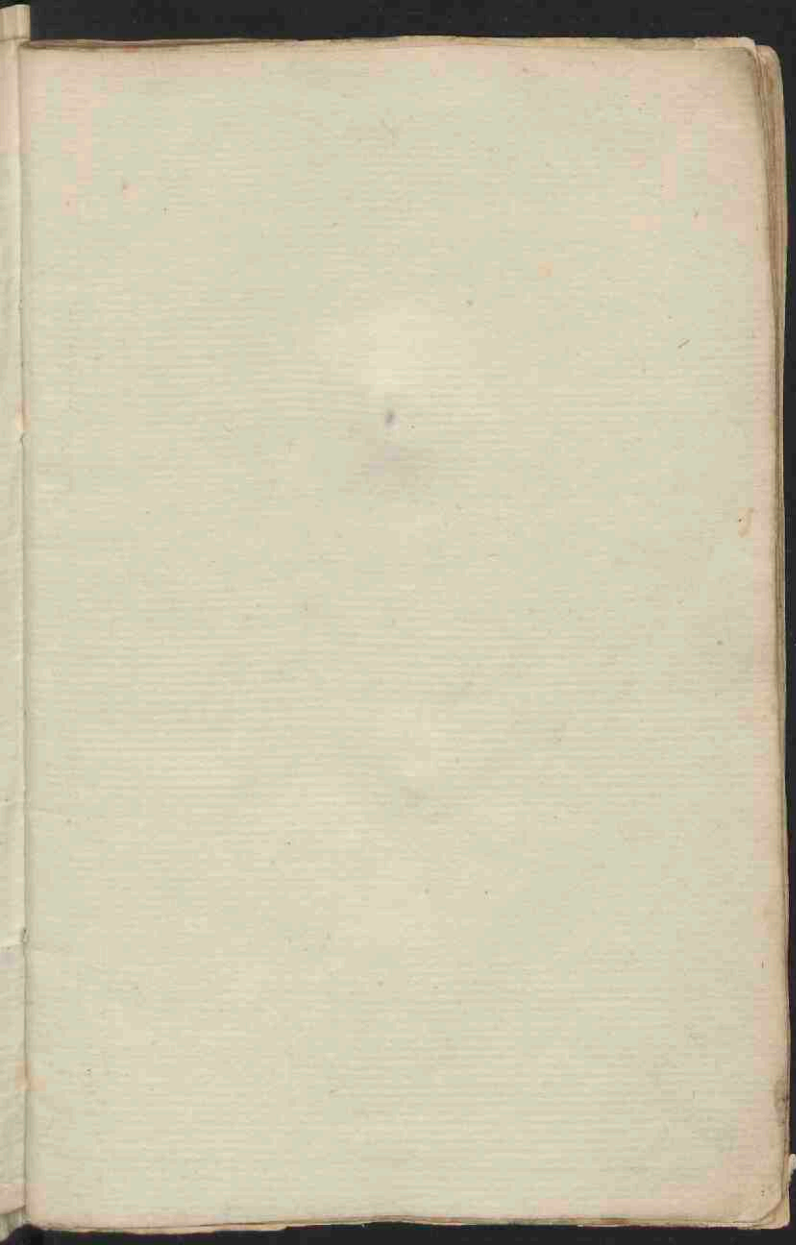

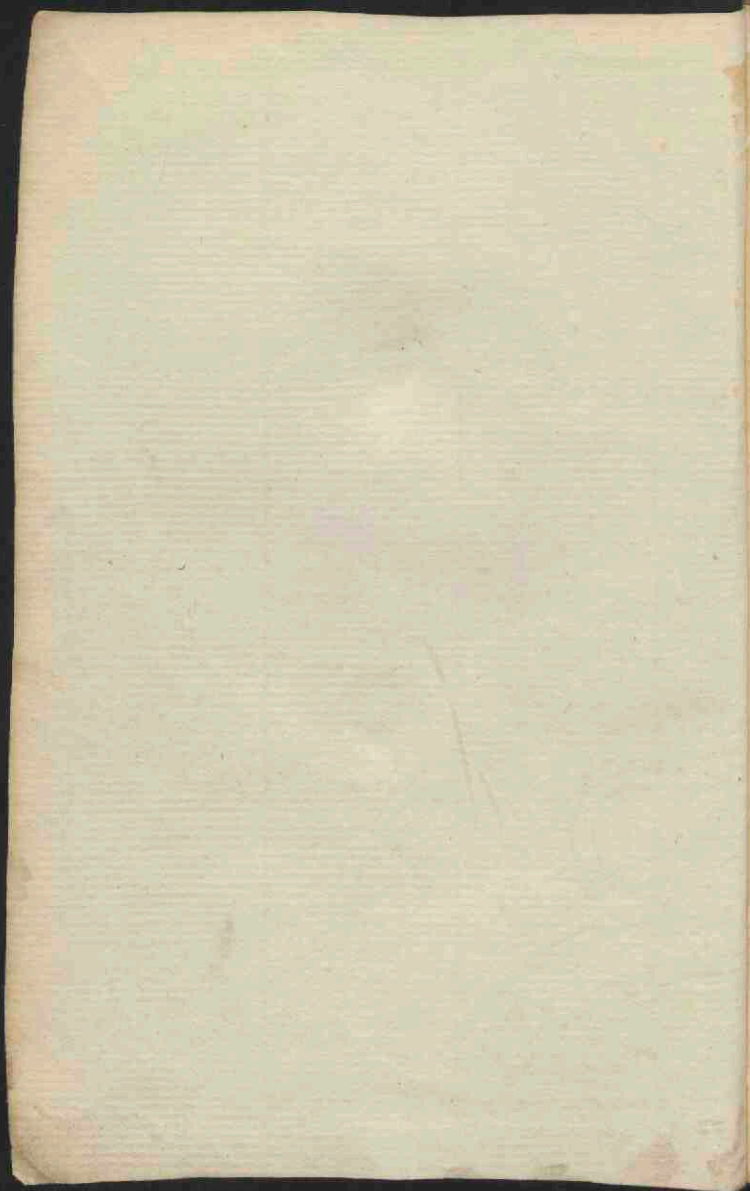
Eeuwig duerende almanach.

<https://hdl.handle.net/1874/356867>

In het eerste
crisisjaar (1935)

is op dezelfde veiling
uit de boekenverzameling
van C. v. Ommen, waarvan
het dit boekje ook be-

hoorde, hetzelfde merkje
apart verkocht (no. 195
veiling 21 - 24 Oct.

357 bij van Huffel)
van de somme van
f 15-!

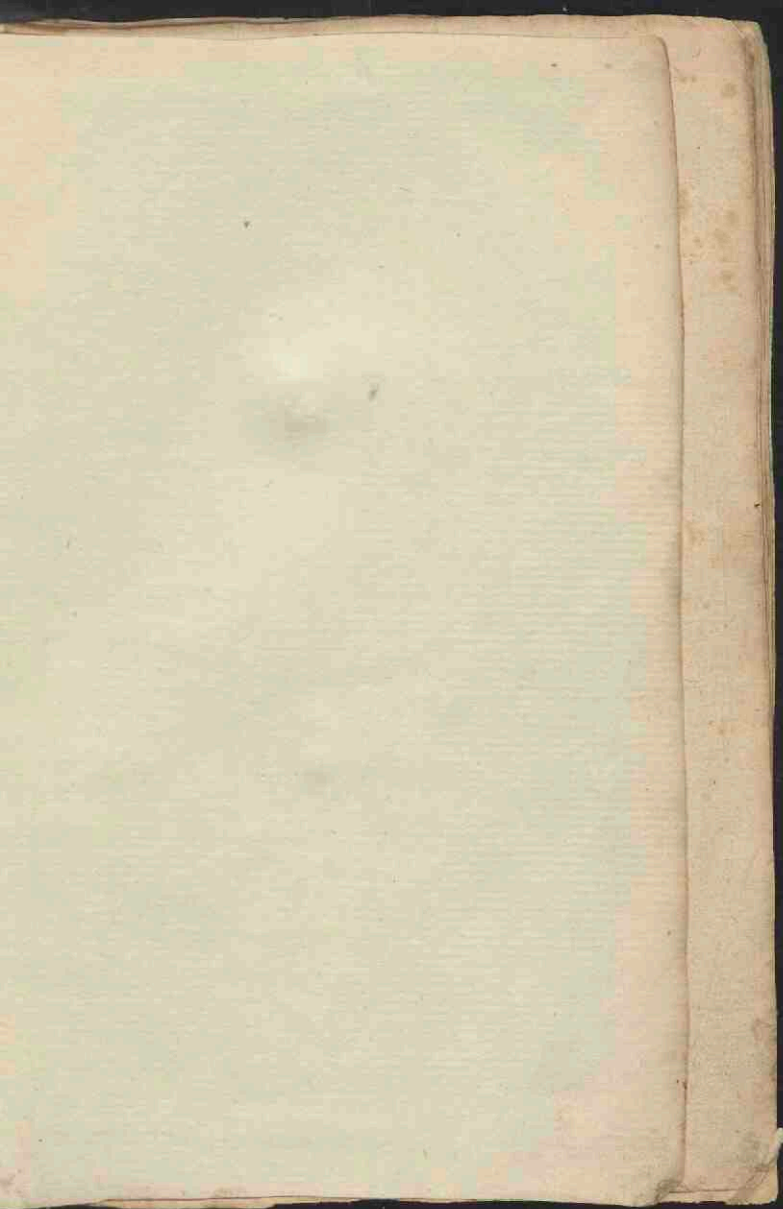
Waarde voorheen f 30-

UTRECHTS
UNIVERSITEITS
MUSEUM

No. 127

773

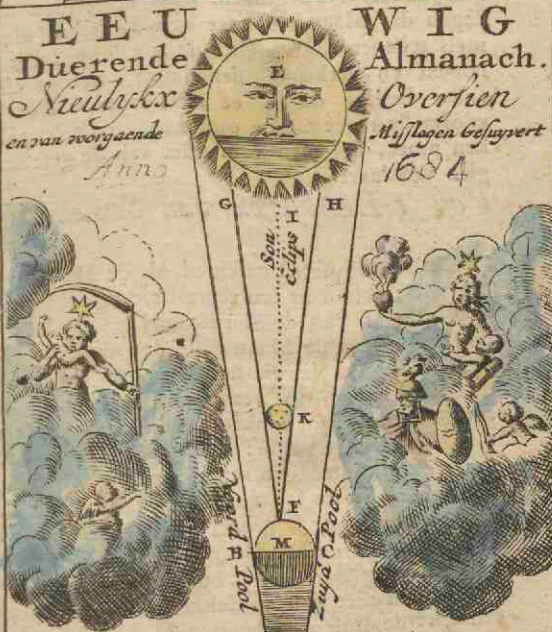

C 22 EEU 1#000

E E U
 Duerende
Nieuwckex
 en van voorgaende
 Anno

W I G
 Almanach.
 Overfien
 Mifflagen Gefuyvert
 1684

Maen
T AMST
 Eclips
ERDAM.

By **JOHANNES**
 Boek en Zee kaart ver
 inde Gekroonde D

MAN KEULEN
 koperaannde Nieuwe brug
 Loetsman.

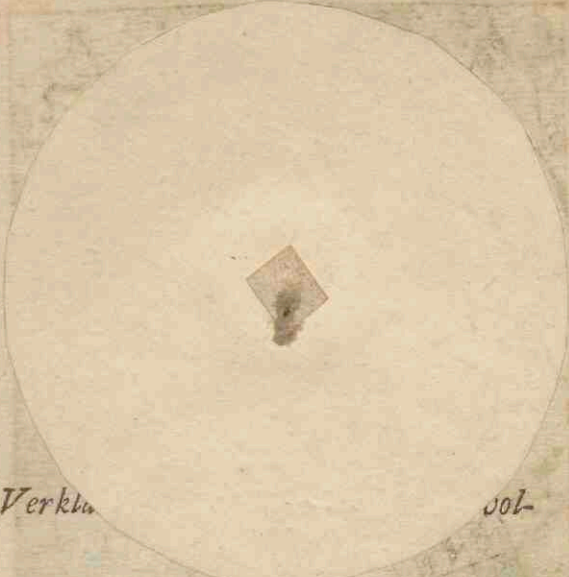
Gebruik dezès Almanachs.

HEt jaar is volgens syn vier Getyden gestelt: dus heeft men, voor de Winter, de Maanden van *December*, *Januarius*, en *Februarius*; voor de Lente, *Maart*, *April*, en *Mei*; voor de Sommer, *Junius*, *Julius*, en *Augustus*, voor den Herfst, *September*, *october*, en *November*; want de tyt Eeuwigdurend hier om gaande, so was het niet nodig met *Januarius* te beginnen. Daar heeft men dan de dagen der Maanden, met hare Letteren (de Hemels tekenen door welke de Son loopt, het Verlengen en verkorten der dagen, nevens alle de vaste heilige dagen of feest-dagen. Hoe men voorts de roerende en onroerende cirkels gebruiken moet, siet men voor yder van de geseide pagien verklaart

Van 't Eklipsen van Son en Maan

HEt Eklipsen geschied, als de Maan met d'Aardkloot in een regte linie van of na de Son staat: Van de Son staande geschied de verduistering aan de Maan, die dan door 't beletsel des Aardkloots van de Son niet kan verligt worden, derhalven so verre verduistert blyvende, als sy dat ligt moet onbeeren. Dit word klaar vertoont in d'eerste pagie: De Maan, A, van de Son met d'Aardkloot M, in een regte linie A.FI. staande, vervalt in de schaduw des Aardkloots B. C. D. ontbeerende voor 't geheel of ten deelen het licht des Sons. Na de Son staande, in K. geschied de verduistering der Son, om dat ons gesigt hare stralen dan niet kan ontdekken, dit is aangewesen met de linien en letteren G. H. I. K. Boven de figuur van 't Eklipsen siet in een halven Cirkel de Caracters der 7 Planeten, als *Sol*, *Luna*, *Mars*, *Mercurius*, *Jupiter*, *Venus*, en *Saturnus*.

van

Verkla

sol

DE beweeglyken Cirkel sal men alle week verdragen; waar door de dagen der Maant aangewesen worden. De onbeweeglyke Cirkel met vier kringen, vervatten de twee bovenste de Sondags Letteren van de Oude en Nieuwe Styl; de derde heeft 't getal van de Cirkel des Sons, die alle 28 jaren omloopt: de vierde wyft de Roomfche Indictie, die alle 15. jaren haren loop van nieuws heryat. Om dan de Sondags Letteren, den Sonne Cirkel, met de Roomfche Indictie te weten, telt men alle jaren een parkie verder, vindende voor 't jaar 1723. boven naast het kruisken de Sondags Letter van d' Oude Styl F. van de Nieuwe C. van de Sonnen Cirkel 24 en d' Indictie 5.

DECEMBER WINTER-MAENT Heeft 31 Dagen

	FGABC	1 ^o de	1 ^o S. Eloy
	DEFGA	Son in	2 ^o S. Franciscus Navr
	BCDEF	Caprior	4 ^o S. Barbara
	GABCD	11 ^o	6 ^o S. Nicolaas
	EFGAB	Maecht	7 ^o S. Ambrosius
	CDEFGA	den	8 ^o Maria Oarf.
		Kerfien	19 ^o S. Lucia
	Dagh	21 ^o S. Tomas	
		23 ^o Kerst dag	
		26 ^o S. Steven	
		27 ^o S. Ians Evang	
		28 ^o Oengst Kinder dag	

IANUARIUS LOU-MAENT Heeft 31 Dagen

	ABCDE	1 ^o de	1 ^o Nieu Jaers dagh
	FGABC	Son in	6 ^o Dry Comingra
	DEFGA	Aquarius	14 ^o S. Pontiaan
	BCDEF	op ten	17 ^o S. Naem Iesu
	GABCD	7u 2 m	17 ^o S. Anthoonis
	EFGABC	oel ten	18 ^o S. Petrus stool
		4u 28 m	21 ^o S. Angnes
		23 ^o S. Paulus Bekerias	

FEBRUARIUS SPROCKEL-MAENT Heeft 28 Dagen

	DEFGA	1 ^o de	2 ^o Maria Lichtmis
	BCDEF	Son in	3 ^o Blasius biss
	GABCD	Pasces	5 ^o S. Agathas
	EFGAB	11 ^o	6 ^o S. Dorothea
	CDEFGA	op ten	9 ^o S. Rosa
	ABC	7u 2 m	14 ^o S. Valentin
		oel ten	21 ^o S. Petrus stool
	4u 28 m	24 ^o S. Mathys	

*Berigt wegens de Sondags Letteren,
Sonnen Cirkel, en Roomfche Indiëtie.*

Tot de dagen der weken worden de 7. voorfte Letters van 't ABC. gefteft, fo dat den 1. January. A. heeft en dat met opgaande ordre het geheel jaar deur, fo dat op den laaften December ook A. Komt, en wanneer 't een Schrikkel jaar is, dan word op den 24 en 25 Feberuary een zelfde letter gefteft: dus de 7. Letters vafte zynde, behouden altyd haar plaats op de dagen der Maant in den Almanach. Dewyl nu een gemeen jaar eenen dag meer als 52. weken heeft, fo fal de eerfte Sondag in Juli die op 't jaar 1723, den vyfden met C. quam, in dit jaar 1724. den vierde met D. komen: fo dat de Sondags Letter met agterwaarts gaande ordre op elk jaar een Letter te rugge gaat, en dus fou in 7. jaar de zelfde letter wederkeren, indien het Schrikkeljaar, 2 dagen meer hebbende, die niet deed over Springen, en twee Sondags letteren gaf, dat alle vier jaren eens komt, waar door de ordre des Sondags-letteren gebroken word, en niet eer als na viermaal 7. jaaren tot hare begonnen ordre keert. Dese omloop van 28 jaaren word den Cirkel der Sonnen genamt, uit oorfaak dat de jaarlykfe omloop des Sons dese oneventheit in de dagen der weken of Sondags letteren voortbrenge. De Roomfche Indiëtie, gemeenlyk in d' Almanak gerekent, komt uit een oud Roomfch gebruik, en is een loop van 15. jaren, daar d'onderdanen verplicht waren in 't eind van de eerfte 5. jaren, Goud op te brengen tot de Staats-houding, na de tweede 5. jaren, Silver tot betaling van 't Krygs-volk, na de derde 5. jaren, yfer en koper, tot toeruffing van wapenen.

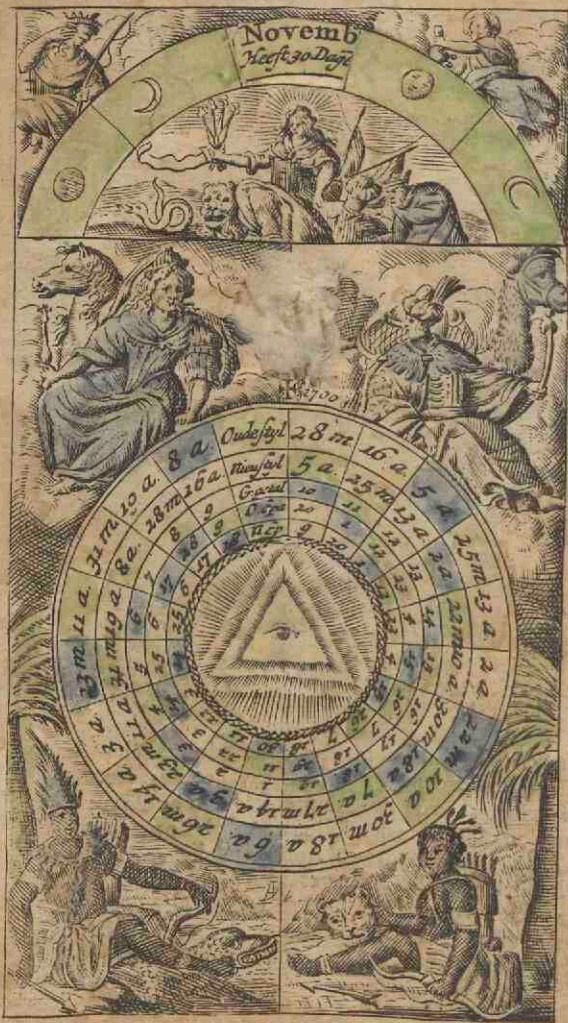
Binnen in de Cirkel ftaan de Carakters van d' Afpeften, Conjunctien, oppofitien, &c.

Verklaring van de volgende Pagie.

DE beweeglyke Cirkel moet alle maanden nabehoren verfet worden. De vaste Cirkel heeft 5. verscheide kringen: in de twee buitenste staan de Paas-dagen na den Ouden en den Nieuwen styl, die met de Letteren M. en A. Maart en April bereekenen. De derde kring heeft het Gulden getal, de vierde en vyfde, d'Epacten volgens den Ouden enden Nieuwen Styl, die alle 19 jaren eens omloopen. Het gebruik der selver word hier na aangewesen.

MARTIUS LENTE MAENT Heest 31 Dagen

	DEFGA	So de	7. S. Tomas.
	BCDEF	Son in	12. S. Gregorius.
	GABCD	Aries	17. S. Gertrou.
	EFGAB	♄	19. S. Joseph.
	CDEFG	Geet op	21. S. Benedictus.
	ABCDEF	ten Geet	23. Maria Boescheap.

APRILLIS GRAS MAENT Heest 30 Dagen

	GABCD	So de	2. S. Franciscus.
	EFGAB	Son in	4. S. Ambrosius.
	CDEFG	Taurus	14. S. Iulianus.
	ABCDE	♄	23. S. Ioris.
	FGABC	op tea	24. S. Egelorius.
	DEFGA	7u 3 am	25. S. Marcus.
	oud ten	27. Nijntatis Maria.	
	7u 2 m	30. Quirya.	

MAYUS BLOEY MAENT Heest 31 Dagen

	BCDEF	♄ de	1. S. Philgen Izob.
	GABCD	Son in	3. Krys vinding.
	EFGAB	♄	6. S. Iacua d'Oly.
	CDEFG	op tea	12. Pancraes.
	ABCDEF	7u 5 m	20. Urbanus Paus.
	FGABCD	oud ten	30. Petroaelle.
	7u 55 m		

*Van de verlopende Feestdaagen, het
Gulden getal, en d'Epacten.*

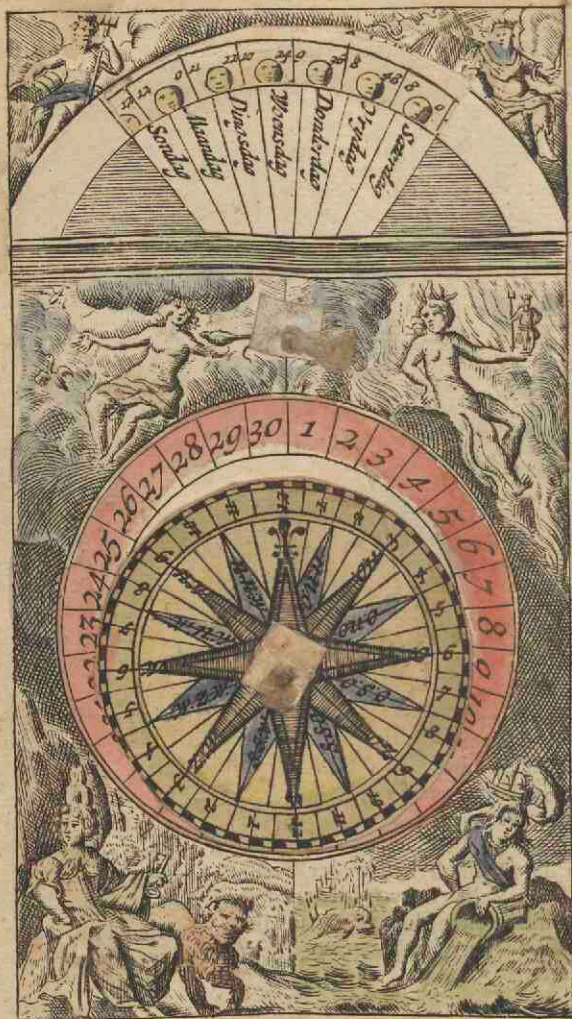
OM den Paasdag te weten, fiet men in den boven-
sten kring naast aan het kruis voor het jaar 1721.
den 4 April, ouden en in den tweeden, ben 12 April
nieuwe Styl; wanneer het regt Paaschen wesen sou.
indien sulks op een Sondag quam, maar also 't dan
geen Sondag is, moet Paaschen komen op den eersten
Sondag daar aan volgende, namelyk na den Ouden
Styl op den 5 April. zynde A. daar in de Sondagsche
Letter, en na den Nieuwen Styl op den 13 April de-
wyl E daar de Sondagsche Letteren bevonden word
Vasten avond komt 7. weken voor Paschen; en Pinx-
ter 7. weken na Paaschen: en Donderdags 10, da-
gen voor Pinxter is 't Hemelvaarsdag; Sondaags na
Pinxter der H. Drievuldigheid; Sondaags voor Ste.
Barber, of vier weken voor Kersdag is d'eerste Son-
dag in den Advent. Het Gulden getal wort genoemd
na den omloop der Maan in 19. jaar, wanneer die
weder bykans op de selfde dagen der Maant komt
Nieuw of volte wesen, om dat men sulks voormaals
met gulden letteren heeft aangetekent. Wanneer een
nieuwe Maan komt op den eersten january, so sal
de dertiende nieuwe Maan komen 11 dagen voor het
uitgaan van een gemeen jaar (dat is den 20. Decem-
ber) dese ontbrekende 11. dagen worden Epacta ge-
noemt, die d'Epacte van het tweede jaar zyn 12,
en nog een jaar verder twee maal 11. dat is 22,
het derde jaar driemaal 11. dat is 33. so wort'er dan
een Maanschyn van 30. dagen by gevoegt, en d'Epac-
te blyft 3. 't welk aldus van jaar tot jaar by 11. op-
klimt, en door het negentien jarig Gulden getal be-
teekent word.

Verklaring van de Maan Cirkel

D ESE Maan Cirkel vertoont van dag tot dag het wassen en afgaan van de Maan. Tor voorbeeld: den 27 January des Jaars 1721. zynde Maendag, is 't nieuwe Maan; dus moet men de nieuwe Maan op Maandag drajen, en na't verloop van de week moeten de Maan schynen weder verdraiet worden. De Cyffer-getallen boven de Manen wyfen ons aan, hoe vele uren en minuten de Maan schynen sal, en d'onderste wanteer de Maan na Sonnen ondergank opkomt.

Van

IUNIVS SOMER MAENT Heeft 30 Dagen

EFGAB	10 de	5. S. Bonofasius
CDEFG	Son in	11. S. Adolphus
ABCDE	Cancer	12. Iohannes
FGABC	Maect	14. S. Ian Baptist
DEFGA	den	15. S. Petrus en Paul
BCDEY	Langfijn	Dagh

IULIVS HOOY MAENT Heeft 31 Dagen

GABCD	17 de	1. Maria Vifantie
EFGAB	Son in	4. S. Martyn tranf
CDEFG	Juw	13. S. Margareta
ABCDE	o	18. Apffel Schey
FGABC	op ten	21. Hondt dagen begin
DEFGA	1 u 5 m	22. Maria Magdal
	onid ten	28. S. Iacob
	7 u 25 m	30. S. Anna
		31. S. Iustitie

AUGVSTVS OOGST-MAENT Heeft 31 Dage

CDEFG	17 de	1. S. Pieters band
ABCDE	Son in	2. Portuincul
FGABC	Virgo	4. S. Dominicus
DEFGA	M	10. S. Laurens
BCDET	op ten	12. Hondt dagen Eynid
GABCD	1 u 5 m	15. Maria Hemelt
	onid ten	24. S. Bartholom
	7 u 2 m	29. S. Ians ont heef

Van de Water-getyden, en om 't hoogste water in alle plaatsen te rekenen.

D'Ervarentheid heeft ons geleert dat de Vloeden en Ebben door de Maangeregeert worden (maar de regte oorzaak daar van is nog onbekent) en dat ook met alle Volle en nieuwe Manen de Vloeden hooger vallen als ordinaris, 't welk Springvloed genoemd word, daar sy met alle quartieren so hoog niet lopen; so dat men met goedefersekerheit weten kan (doorhet neerstig waarnemen) de uure van de toekomende getyden, als mede op wat streck van 't Kompas de Maan op elke plaats volle Zee maakt, waar aan de gemeene Zee-vaart veel is gelegen. Dus willende soeken wanneer 't hoogste water tot Amsterdam sal zyn, als de Maan 10 dagen oud is; so heeft men aan te merken dat een Noord-oost of Zuid weste Maan aldaar het hoogste water maakt, zynde ten 3 uren als sy nieuw of vol is, so sal men, om dit te doen, de Zuid-weste of Noord-ooste streck op de Nieuwe Maan of 30 dagen drajen; en nevens 10 dagen des Maans ouderdom sien, en men sal vinden in den beweeglyken Cirkel ten 11 uren, dat op dien tyt aldaar het hoogste water maakt. Dit selve dient niet alleen voor Amsterdam, maar ook voor alle andere plaatsen, stellende der selver Maan streck op nieuwe Maan als boven.

Om nu nog de nieuwe of Volle Maan te vinden, dewyl het Gulden getal en Cirkel des Sons altyd veranderen met het Nieuwe jaar, maar d'Epacta op den eersten Maart als men den ouderdom des Maans weten wil, so addeert men 't samen d'Epacta met het getal der Maanden die van Maart zyn verstreken, Maart en de Maand daar gy in zyt mede gerekent, en daar by 't getal van de dagen der Maand die verlopen zyn, indien het getal van 30 uitbrengt, so is 't nieuwe Maan: indien 15 so is 't volle Maan; is 't min als 10. of wat het over de 30. is, dat is den ouderdom van de Maan.

Om de Sons Graad in den Zodiak te vinden.

AL hier restteert nog, verklaring te doen over 't gene, dat wy in desen Almanach alle de Maanden getekent vinden staan, wanneer de Zon over treed in een ander teken. Hier toe moet men verstaan dat den Zodiak is den weg of het pad van de Zon, Maan en d'andere Planeten, die schuins door den Hemel strekt, also dat sy d'evennags linie (midden over de werelt strekkende) tot twee plaatsen door snyd. Welke eerste door snyding geschied van de Son, omtrent den 20 Maart Nieuw Stryl, waar mede het teken *Aries* begint, gaande also van 't West naar 't Oost, door de teekenen, *Aries Taurus* en *Gemini* (onse Noord zyde der Aard-kloots naderende) tot begi van *Cancer*, omtrent den 21 Juny: de Son als dan ten hoogsten gekomen zynde, keert wederom na de linie, gaande door de teekenen *Cancer, Leo, Virgo*, tot die den 23. September, in 't begin van *Libra*, door de Linie gaat na de Zuid zyde van d'Aardkloot, door de teekenen *Libra, Scorpius* en *Sagittarius*, tot het begin van *Capricornus*, alwaar de Zon het alderluidelykste geweekenis den 21. December; begint dan weder de Linie te naderen door de tekenen *Capricornus, Aquarius* en *Pices*, komende eindelyk weder tot de linie van waar sy begonnen is,

De graad des Zons in den Zodiak bekend zynde, so kan ook gevonden worden in wat teken en graad de Maan is, wanneer haar ouderdom is bekend; want het geene de Son in een geheel jaar loopt, dat loopt de Maan in $27\frac{1}{2}$ dagen; also dat de Maan in $29\frac{1}{2}$ dag weder by de Son komt, en Nieuwe Maan maakt: hier door vind men hoe veel graden de Maan in een dag wint tegen de Son aldus: in $29\frac{1}{2}$ dagen wint de Maan 360 graden; hoe veel in een dag; komt $12\frac{1}{2}$ graden: deze graden, multiplicceert men merden ouderdom der Maan, en het daar uit komende gedaan tot de grader der Son, so vind men de graden der Maan.

SEPTEMBER HERFS MAENT Heest 30 Dagen

	FGABC	22 de	8. Maria geboor
	DEFGA	Son in	14 Krus verhof
	BCDEF	Libra	17 S. Lambert
	GABCD	☐	21 S. Mathews
	EFGAB	Gaet op	29 S. Michael
	CD EFG	ou onder ten 6 ur	30 S. Hieronimus

OCTOBER WYN MAENT Heest 31 Dagen

	ABCDE	27 de	1 S. Parnis
	FGABC	Son in	4 S. Franciscus
	DEFGA	Schorge	6 S. Bruno
	BCDEF	M	10 S. Victor
	GABCD	op ten	16 S. Gallus
	EFGABC	7 u. 2 m oud ten 4 u 32 m	18 S. Lucas 21 S. Wifala 28 S. Simone & Iudas

NOVEMBER SLACHT MAENT Heest 30 Dage

	DEFGA	22 de	1. Allerheyligen
	BCDEF	Son in	2 Alderwelea dagh
	GABCD	Sagitar	3 S. Thuybert
	EFGAB	♄	7 S. Willebordus
	CDEFG	op ten	11 S. Martin
	ABCDE	7 u 55 m oud ten 4 u 5 m	14 S. Eljabet 21 Maria Profca 27 S. Cecilia 29 S. Catharina 30 S. Andrius

